

## XALQARO BAHOLASH DASTURLARI METODOLOGIYASI VA MEYORIY ASOSLARI

Student of CSPU

English language and theory Department

**Rahmonova Rukhshona Umrulla qizi**

e-mail: [rahmonovaruxshona341@gmail.com](mailto:rahmonovaruxshona341@gmail.com)

Scientific advisor: **Isroilova Tursuntosh**

[isroilova.tursuntosh@gmail.com](mailto:isroilova.tursuntosh@gmail.com)

**ABSTRAKT:** Xalqaro baholash dasturlari boshqa mamlakatlarda sog'liqni saqlash, ta'lim, iqtisod va boshqa sohalarning turli elementlarini baholash uchun zarurdir. Ushbu baholashlar turli tizimlarning afzalliklari va kamchiliklari haqida chuqur ma'lumot beradi, bu esa davlatlararo taqqoslash va ilg'or tajribalarni almashish imkonini beradi. Biroq, topilmalarni to'g'ri baholash va qo'llash uchun ushbu dasturlarni qo'llab-quvvatlovchi metodologiya va me'yoriy asosni tushunish juda muhimdir.

**KEYWORDS:** Xalqaro baholash dasturlari, PISA, metodologiya, PIRLS;

Metodologiya: Xalqaro baholash dasturlarida turli yondashuvlar qo'llaniladi, ularning har biri o'ziga xos vaziyat va baholash maqsadlariga moslashtirilgan. Standartlashtirilgan imtihonlar, anketalar va ma'lumotlar yig'ish usullari, shunga qaramay, ishtirokchilarning vakillik namunasidan ma'lumot olish uchun tez-tez qo'llaniladi. Misol uchun, standartlashtirilgan imtihonlar talabalarning muhim fanlar bo'yicha ish faoliyatini baholash uchun Xalqaro Matematik va fanlarni o'rganish tendentsiyalari (TIMSS) va Xalqaro talabalarni baholash dasturi (PISA) kabi ta'limni baholashda qo'llaniladi. Taqqoslanishini ta'minlash uchun ushbu imtihonlar madaniy jihatdan xolis bo'lishi va ishtirokchi davlatlarning o'quv dasturlariga mos kelishi uchun sinchkovlik bilan ishlab chiqilgan.

Bundan tashqari, xalqaro baholash loyihalarida namunaviy populyatsiya maqsadli populyatsiya vakili ekanligini kafolatlash uchun qat'iy tanlab olish usullari tez-tez

qo'llaniladi. Millatlar ichida va o'rtasidagi tafovutlar kengligini to'liq ifodalash uchun bu turli joylardan, ijtimoiy-iqtisodiy va demografik guruhlardan turli xil ishtirokchilarni tanlashni talab qiladi.

Taqqoslash mumkin bo'lgan asosiy me'yoriy tushuncha bo'lib, baholashlar vaqt davomida va davlatlar o'rtasida izchil bo'lishini ta'minlash talabini ta'kidlaydi. Noto'g'rilik va o'lchov xatosini kamaytirish uchun bu test tarkibi, boshqaruv texnikasi va baholash jarayonlari kabi elementlarni diqqat bilan ko'rib chiqishni talab qiladi.

Normativ asos:

Xalqaro baholash dasturlarining me'yoriy asosi baholashni ishlab chiqish, amalga oshirish va talqin qilishda rahbarlik qiluvchi tamoyillar, standartlar va mezonlarga taalluqlidir. Ushbu me'yorlar turli kontekstlarda baholashning haqiqiyliigi, ishonchliligi va adolatliligini ta'minlash uchun zarurdir.

Natijalar, imkoniyatlar va davlatlar ichida ham, mamlakatlarda ham foydalanish imkoniyatlaridagi farqlarni bartaraf etish qanchalik muhimligini ta'kidlaydigan yana bir muhim me'yoriy omil tenglikdir. Ijtimoiy-iqtisodiy mavqe, jins, etnik kelib chiqish va lingvistik kelib chiqishni o'z ichiga olgan o'zgaruvchilarni tahlil qilish orqali xalqaro baholash dasturlari nomutanosibliklarni aniqlash va yumshatishga intiladi

Pedagogik ta'lim klasteri: muammo va yechimlar :

Tadqiqotlarni tashkil etish asosida ta'lim sifatini baholashning milliy tizimini yaratish vazifalari belgilangan. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Xalq ta'limi tizimida ta'lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarini tashkil etish chora tadbirlari to'g'risida"gi 997-sonli qarorida eng ustuvor vazifa qilib quyidagilar olindi:

- xalqaro tadqiqotlar natijalariga asoslangan holda o'qish;
- PISA, PIRLS, baholash dasturi yo'nalishidagi savollar milliy

bazasini yaratish va o'quv dasturlariga integratsiya qilish.

O'zbekiston Respublikasida xalq ta'limi tizimida olib borilayotgan amaliy ishlar, ta'lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarning tashkil etilishi to'g'risida hukumat qarorining qabul qilinishi ta'lim sohasidagi yutuqlarni baholash xalqaro assotsiatsiyasidek (IEA) nufuzli tashkilot bilan hamkorlik aloqalarining yo'lga qo'yilishi ta'lim tizimida muhim ahamiyat kasb etadi. natijalar

PISA - o'quvchilarni ta'lim sohasidagi yutuqlarini jahon davlatlaridagi maktab o'quvchilarining bilimi va ularni amaliyotda qo'llay olish mahoratini baholash bo'yicha xalqaro dastur bo'lib, asosiy maqsadi - 15 yoshli o'quvchilarning o'qish savodxonligi, matematika, tabiiy fanlar bo'yicha savodxonlik darajalarini turli xil testlar ko'rinishida baholashdan iboratdir. Ushbu loyihalar o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashlariga, olgan bilimlarini hayotda qo'llay olish qobiliyatlariga baho berish va keyinchalik bu ko'nikmalarni hosil qilishga undashdir. Ushbu dastur 1997 yilda joriy etilgan bo'lib, har uch yilda bir marta o'tkazib kelinadi. PISA dasturi ta'lim sohasidagi davlat siyosatiga ta'sir ko'rsatib, har bir davlat o'tkazgan tadqiqot natijalari asosida o'zining ta'lim sohasidagi yutuq va kamchiliklarini aniqlab, boshqa davlatlarga nisbatan mavqeyini taqqoslaydi. Ta'lim tizimini takomillashtirish va rivojlantirishda o'z strategiyasini belgilab oladi.

PIRLS (Progress in International Reading and Literacy Study) boshlang'ich

sinf o'quvchilarining matnni o'qib tushunish darajasini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqot dasturidir. PIRLS - tadqiqotida 50 dan ortiq davlatlar ishtirok etib kelmoqda. Mazkur xalqaro tadqiqotning maqsadi turli xil ta'lim tizimidan iborat bo'lgan davlatlardagi boshlang'ich maktab o'quvchilarining matnni o'qish va qabul qilish bo'yicha tayyorgarligi hamda o'quvchilarning har xil yutuqlarga erishishga sabab bo'luvchi ta'lim tizimidagi o'ziga xos xususiyatlarni aniqlash va baholashdan iborat.

### **International Conference**

1. Assessing Reading, Mathematics and Scientific Literacy: A framework for PISA 2009. OECD, 2009
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Xalq ta'limi tizimida ta'lim sifatini baholash sohasidagi xalqaro tadqiqotlarni tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida" 2018-yil 8-dekabrdagi 997-sonli qarori.
3. Khodjamkulov, U., Botirova, S., Shofkorov, A., & Abdirimova, I. (2020). Bases of Organizing Cooperation between Educational Institutions through Clusters (on the Example of the Education System of Uzbekistan). Journal of Critical Reviews, 7(12), 243-247 .
4. Abdirimova, I. K. (2020). Loyihalash faoliyatining bosqichlari loyihaga yondashuv mohiyati va maqsadlar uyg'unligi. Science and Education, 1(Special Issue 2). 18-26.22
5. Abdirimova, I. Methods and tools for the implementation of project activity in

education.

6. И. К. Абдиримова Гармония образования в формировании любви к стране

у

молодежи Academic Research in educational sciences volume 2 (Issue 2) 2021